

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, II nad., telefoni od 31-22 do 31-26 Račun Poštne hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 14. junija naslednje vojno poročilo: Bitka v Marmariki se nadaljuje. Na področju Ain el Gazale napad sovražnikovih motoriziranih oddelkov in oklopnih vozil na naše pehotne enote ni imel uspeha.

Sovražnik je bil odločno odbit, potem ko je utrpel znatne izgube.

Zapadno od El Adema so motorizirane oklopne skupine osi porazile večje oddelke nasprotnih sil. Uničeno je bilo 54 tankov in zajeto več sto ujetnikov. Nemški lovci so v borbah sestrelili šest letal tipa »Curtiss« in tri »Hurricane«. Letalstvo je bombardiralo letališča oporišča na Malti in je izvajalo tudi živahno izvidniško delovanje na sredozemskem nebu. Eno naše izvidniško letalo se ni vrnilo. Angleška letala so to noč preletela Taranto in odvrгла nekaj bomb, ne da bi bilo kaj žrtev ali povzročene škode. Naši brzi čolni so v noči na 13. t. m. torpedirali v vodah Sevastopolja nadaljnjo sovjetsko motorno ladjo z 10.000 tonami, ki je bila natovorjena s strelivom. Ko jo je sovražnik skušal zveliči na varno, je bila zadeta in pogrnana v zrak z bombami iz nemških letal, ki so sodelovala z našimi napadalnimi čolni.

Iz Rima poročajo: Italijansko in nemško časopisje naglašata pomen

zavzetja Bir Hakeima na afriškem bojišču.

Ujetnikov je bilo nad 2000, a tisoč mrtvih. Tudi plen je velik. Postojanko Bir Hakeim so po večini branili francoski uporniki.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 14. t. m. poročilo, iz katerega povzemamo:

Pred Sevastopoljem so Nemci vdrli v egočenih borbah globoko v naravno in umetno zaščiteno trdnjavo ozemlje.

Močna utrdba Stalin je bila zavzeta. Protinapadi sovražnika so se izjalovili. Bojna letala so potopila v sevastopoljski luki neko transportno ladjo. Na Crnem morju je torpediral italijanski čoln veliko in močno zavarovano sovražno ladjo. Nemška letala so uničila v krimskih vodah sovjetski transportni parnik in en rušilec. Vzhodno od Harkova so bili obkoljeni sovražnikovi oddelki uničeni ali ujeti. V severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so bile samo krajevne operacije. Na fronti pri Volhovu je bil sovražnikov napad odbit. Na visokem severu so nemška letala bombardirala luko in mesto Murmansk in postajo Bluhi.

Iz Helsinkija poročajo: Vojno poročilo objavlja, da so

finske čete na fronti Karelijske ožine odbile dva krajevna sovražna napada.

ki ju je topništvo z močnim udejstvovanjem pripravilo. Sovjetom je trenutno uspelo vdreti v prednje obrambne naprave Fincev, a so bili od tod kanalu izgnani z izredno hudim protinapadom. Na anuški fronti večje delovanje vseh vrst orožja. Sovražni izvidniški oddelki, ki so vdrli v finske črte, so bili uničeni pred prednjimi utrjenimi postojankami. V severnem odseku fronte v vzhodni Kareliji so sovjetske čete napadle v zaporednih valovih in so bile krvavo odbite.

Iz Berlina poročajo: Sklenitev nove pogodbe med Sovjetsko zvezo in Anglijo ni nikjer zbudila posebne pozornosti, ker ni prišla nepričakovano. Tudi japonsko časopisje ugotavlja,

da nova pogodba o medsebojni pomoči med Anglijo, Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo ne pomeni kako bistvene izpromembe položaja.

niti v kolikor se tiče obljube ureditve druge fronte, niti glede napovedanih ameriških dobav Sovjetski zvezi. Bolgarski tisk in bolgarski po-

Prijava in raba žitnega pridelka

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal novo naredbo o predpisih o izkoriščanju žitnega pridelka, ki je bila objavljena v »Službenem listu« 13. t. m. in je ta dan stopila v veljavo.

Pšenica, rž, soržica, ječmen in turščica se od trenutka žetve v celotni količini v zrnju pod zaporo na razpolago Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda (Prevoda), in sicer pri pridelovalcu ali pri tistem, ki ima pridelek. Zaporji se žito ne sme odtegniti razen po določbah te naredbe. Enaki zaporji se smejo podrediti tudi drugi pridelki, porabni za peko kruha ali za druge vrste živil.

Od te zapore so izvzeti v količinah po poznejših členih tisti pridelki, ki so določeni za družinsko rabo pridelovalcev in s temi izenačenih oseb in količine za setev in za rejo živine. Pridelki, ki kakor koli presegajo setvene potrebe, se morajo oddati pri zbiranju.

Pridelovalci in imetniki pridelkov, obseženih z zaporo, so dolžni pridelke hraniti in so odgovorni, da se upošteva zapora do njih oddaje pri zbiranju. Z zaporo obseženi pridelki se ne smejo porabiti, odstopiti, skriti ali uničiti. Nad njimi izvršujejo nadzorstvo organi iz člena 1. naredbe z dne 27. januarja 1942-XX. (uradniki in organi policijskih oblasti in nameščenci urada za kontrolo cen) in nameščenci Prevoda, okrajnih načelstev in občinskih uradov.

Prijava pridelka

Oskrbovalci gospodarstev, na katerih se prideluje žito, morajo prijaviti uradom občin, na katerih ozemlju so njih gospodarstva, ves svoj pridelek pšenice, rži, soržice, ječmena in turščice v 10 dneh po končani mlačvi ali roljanju, najkasneje pa:

za pšenico, rž, soržico in ječmen do včetega 31. avgusta t. l.

za turščico pa do včetega 30. novembra t. l.

V prijavah morajo oskrbovalci gospodarstev ob svoji odgovornosti navesti tudi sporočila in podatke, ki so potrebni, da se oprostito zapore tiste količine, ki naj jih obdržijo za porabo družine in gospodarstva. Prijave se morajo sestaviti na posebnih obrazcih, ki se dobe pri občinskih uradih. Prevod ima pravico ugotoviti resničnost prijav.

Oddaja pridelka

Z zaporo obseženi pridelki se morajo oddajati pri zbiranju na krajih ob pogojih in v rokih, kakor to določi Prevod. Oddani pridelki se plačujejo po cenah, ki jih določi Visoki komisarjat in se nanašajo na blago, oddano v razsutem stanju v zbiralnih središčih, ki jih določi Prevod. Pridelovalci žita morajo ob žetvi obdržati količine, potrebne za setev v višini, ki je določena v poznejših členih. Tisti, ki bi si radi nabavili odbrano semensko žito, morajo izročiti enako količino odbrzanega žita.

Prijava pridelanega ovsa

Oskrbovalci gospodarstev, na katerih se prideluje oves, morajo prijaviti uradom občin, na katerih ozemlju so njih gospodarstva, količino pridelanega ovsa v 10 dneh po končani mlačvi, najkasneje pa do 30. novembra t. l. Pridelovalci in oni, ki so sicer upravičeni razpolagati s pridelkom, smejo oves kakor koli odsvojiti samo po predhodni odobritvi Prevoda. Če se izkaže za

potrebno, sme Prevod določiti količine ovsa, ki jih morajo pridelovalci oddati upošteva doseženi pridelek in potrebe gospodarstva.

Pridržane količine za prehrano

Količine pšenice, ki se od letošnje letine smejo obdržati za porabo družine izven zapore in izven obvezne oddaje pri zbiranju, so določene za posamezne skupine v naslednjih najvišjih izmerah:

a) neposredni obdelovalci žitnih posestev, najsi so njih lastniki, uživalci ali zakupniki; po dva metrska stota pšenice za obdelovalca in za vsako osebo njegove družine in osebja, ki se pri njem preživlja;

b) vodilni oskrbovalci žitnih gospodarstev, naj si so njih lastniki ali uživalci ali zakupniki (neposredni oskrbovalci ali spolovinarji ali v delnem kolonatu ali družbi); po 1.50 metrskega stota za oskrbovalca in za vsako osebo njegove družine ali osebja, ki se pri njem preživlja;

c) spolovinarji, delni koloni, družbeniki žitnih gospodarstev: po dve metrska stota za delavca in za vsako osebo delavčeve družine ali osebja, ki se pri njem preživlja;

d) stalni in najeti delavci na žitnih gospodarstvih, ki se plačujejo po delovni pogodbi v naravi: po dva metrska stota za vsakega delavca in za vsako osebo delavčeve družine, ki se pri njem preživlja;

e) voditelji in uradniki žitnega gospodarstva, ki tam stalno opravljajo svojo službo s tehničnim, konceptnim ali pisarniškim delom: po 1.50 metrskega stota za vsakega voditelja ali uradnika ali za vsako osebo družine, ki se pri njem preživlja;

f) župne nadarbine in zajednice, ki neposredno oskrbujejo žitna gospodarstva kot lastniki ali kot užitarji ali kot zakupniki: po dva metrska stota na glavo za člane zajednice, ki vse leto pomagajo pri obdelovanju zemljišč, po 1.50 metrskega stota za tiste, ki pomagajo samo z vodstvom in po en metrski stot za vsakega drugega člana zajednice.

Namesto pšenice v celoti ali delno se lahko obdržijo naslednje količine drugega žita, ki se pridelata na istem kmetijskem gospodarstvu:

po 1.50 metrskega stota turščice za vsak metrski stot pšenice;

po 1.30 metrskega stota ječmena za vsak metrski stot pšenice;

po 1.10 metrskega stota rži za vsak metrski stot pšenice.

Ni dopustno obdržati žito za lastno in družinsko porabo lastnikom zemljišč, ki so dana v zakup, če tudi je s pogodbo določeno dajanje odmene v naravi.

Žito za seme

Količine žita, ki jih smejo obdržati pridelovalci za setvene potrebe izven zapore in izven obvezne oddaje pri zbiranju, so določene za vsak hektar, ki naj se obdelata, z naslednjimi najvišjimi količinami: po dva metrska stota pšenice, po 1.80 metrskega stota rži, po 1.80 metrskega stota ječmena, po 0.60 metrskega stota turščice za žitno površino in po 1.30 metrskega stota turščice za pridelavo zelene krme.

Žito za rejo živine

Za rejo živine smejo obdržati pridelovalci izven zapore in izven obvezne oddaje pri zbiranju naslednje najvišje količine turščice: a) po tri

litiki smatrajo novo pogodbo za angleško napihovanje, s katerim bi sovražniki osi radi dvignili moralo svojih narodov.

Iz Tokija poročajo: Po vesteh s fronte v Čekijangu so se japonske sile, ki napredujejo vzdolž železnice Čekijang-Kijangsi,

polastile utrjenega mesta Jušana in letališča v tem mestu. Jušan je 30 km južno od Kangšana

in je bil sedež glavnega stana tretjega področja kitajske vojske.

Iz Tokija poročajo: Japonski glavni stan objavlja, da so japonske pomorske sile ob tesnem sodelovanju z oddelki vojske 7. junija

zasedle več sovražnih oporišč na Aleutskih otokih.

Casopisje pravi, da bo mogoča ofenziva proti Severni Ameriki.

metrske stote za vsakega starejšega prašiča, do-
ločenega za pitanje; b) po pet metrskih stotov
za vsako plemensko svinjo z všteto porabo za
pujske.

Končne določbe

Razveljavljata se naredbi z dne 27. junija 1941.
o obvezni prijavi žitnega pridelka in naredba z
dne 12. avgusta l. 1941. o ureditvi porabe in pro-
daje žitnega pridelka. Prav tako se razveljav-
ljajo vse določbe, ki bi nasprotovale določbam
te naredbe.

Kršitelji določb te naredbe in odredb, ki jih v
izvrševanju podrejenih mu pooblastil izda Pre-
vod, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo,
po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-
XX v denarju do 5000 lir ali z zaporom do dveh
mesecev. V hujših primerih se lahko izreče po-
leg denarne tudi zaporna kazen. Odtegnjeni ali
prikriti pridelki se zaplenijo, pri komer koli so.

Domači zdravnik

Čim raznovrstnejša hrana, tem več vitaminov

Ta ali oni bi utegnil biti preveč v strahu, da
ne zaužije dnevno zadostne množine vitaminov.
Zaradi tega se stalno boji za svoje zdravje. Ves
ta strah pa je precej neupravičen. Padovanski
profesor Roncato trdi, da človek potrebuje na
dan razmerno zelo malo vitaminov. Nekaterih
vitaminov človeško telo ne potrebuje na dan
nič več kakor le nekaj tisočink miligramov, dru-
gih pa nekaj celih miligramov. Na drugi strani
pa je treba vedeti, da vsebujejo razna naravna
živila zelo mnogo vitaminov. Spet pa je treba
upoštevati, da vsebujejo takšna naravna živila
nekateri vrste vitaminov v zelo velikih množi-
nah, drugih pa sploh ne ali le izredno malo.

Iz tega se lahko postavlja osnovno načelo, da
se bomo izognili prevelikemu pomanjkanju vita-
minov, če bomo uživali čim raznovrstnejšo hra-
no, kar na koncu koncev ustreza tudi človeko-
vemu nagonu. Največje pomanjkanje vitaminov
je bilo ugotovljeno pri tistih ljudstvih, katerih
hrana je enolična. Pri narodih, ki jim je glavna
hrana riž, odnosno, ki se hranijo skoraj izključno
z rižem, je zelo razširjena bolezen beri-beri. Tej
bolezni so zelo podvrženi Kitajci, Japonci, Ma-
lajci in nekateri drugi narodi Daljnega vzhoda.
Kožna bolezen pelagra je razširjena med na-
rodih, katerih glavna hrana je največ iz turščice,
skorbut pa med mornarji, ki morajo včasih me-
sece in mesece uživati same konzerve.

Drugo važno pravilo je tole: Človek ne sme
smatrati zelenjavo in presno sadje le za nekaj
priboljšek, torej za nekaj postranskega, temveč
jih mora uživati kot nujno potrebna živila, ker
vsebujejo razne vitamine, zlasti pa še tiste, ki
človeka varujejo pred skorbutom. Ti vitamini
se namreč pri kuhanju hrane uničijo in je zato
res potrebno jesti tudi sirove reči, v katerih je
vitaminov proti skorbutu dovolj.

ŽIVLJENJE IN SANJE

Za odgovor v koticu »Življenje in sanje« je
treba poslati: opis sanj, trenutno življensko stan-
je, rojstne podatke, spol, zakonsko stanje, stop-
njo izobrazbe, poklic in značko za odgovor. Na-
slov: Uredništvo »Domovine« (Življenje in sanje)
Ljubljana, Puccinijeva 5.

Naočniki. Vaše sanje so v tesni zvezi z vašim
življenjem. Nemirna narava in preživele neprilike
v življenju vam močno odmevajo v podzave-
sti in se izražajo v nenavadnih, včasih celo muč-
nih sanjah. Pravega pomena pa nimajo. Pred-
vsem se morate pomiriti in dobiti stvarnejši po-
gled na življenje. To ne bo težko, ker ste še mladi
in ste doživeli že marsikaj, kar vam je odpr-
lo oči. Neprijetne sanje bodo zmeraj redkeje,
dokler ne bodo povsem izginile.

Anton — 31. Zelo ste postrepljivi in to je do-
bro, ker, kakor pravijo, potrpljenje železne duri
odpira. Tudi svoje neprilike boste premostili in
smotre, ki ste si jih zastavili, dosegli s potrplje-
njem. Zato le nadaljujte z započetim delom in ne
dajte se zbegati po tistih nepomembnih sanjah.

Življenje. Vaša želja se za zdaj ne bo izpolnila.
Vendar pa ne smete izgubiti poguma. Morda ste
svojemu smotru zelo blizu in bi bilo škoda, če
bi ga zaradi tistega zgrešili. Pogumno naprejte!

Spremenjena. Zelo dobro. Lahko upravičeno
pričakujete zboljšanja svojih razmer. A bodite

GOSPODARSTVO

Z razredčenim tobačnim izvlečkom proti ušem na fižolu, krompirju in paradižnikih

Znano je, da je lani uš marsikje napadala fižol.
Pa tudi krompirja se je lotevala. Krompirjeva
uš bi se dala, kakor trdijo strokovni može, za-
treti z odstranitvijo breskovih dreves, na katerih
ta škodljivka prezimuje. Sicer pa ni treba bre-
skovega drevesa baš odstraniti, zadošča, če vsi
lastniki breskova drevesa v redu škropijo z raz-
kuževalnimi tekočinami tik pred zimo. Če napa-
dajo krompir uši, škropi z zelo razredčenim to-
bačnim izvlečkom, in sicer daj en del tobačnega
izvlečka na deset delov vode.

Važnejše kakor za krompir je škropljenje za
fižol, ki ga uš lahko čisto ugonobi. Razmerje
mešanice je isto kakor za krompir, ki ga pa sicer
po navadi sploh ne škropijo. Pravijo, da je učin-
kovito proti fižolovi uši že škropivo, ki pred-
stavlja 11 delov vode na en del tobačnega iz-
vlečka. Če je tobačni izvleček premalo razredčen,
lahko ugonobiš poleg uši tudi fižol, zato se drž
nasveta, da naj škropivo ne bo močnejše kakor
v razmerju: deset delov vode na en del izvlečka.

Škropljenje fižola pa je treba vsakih deset dni
obnoviti, ker se zaplodijo rade nove uši. Le z
vestnim in potrpežljivim škropljenjem sproti uni-
čuješ uši, o katerih se včasih zdi, da jih kar ne
moreš dokončno ugonobiti.

Zelo rade napadajo uši tudi paradižnike. Škro-
piš jih z enako razredčenim škropivom kakor
fižol. Če hočeš imeti na rastlini, napadeni od uši,
lepe plodove, ne opusti škropljenja.

Ker potrebuješ za škropljenje omenjenih treh
rastlin le zelo razredčeno škropivo, so stroški
zanj neznatni, koristi pa so velike. Ne varuj v
takem primeru v lastno škodo. V Ljubljani se
dobi dovolj tobačnega izvlečka. Če pa imaš preda-
leč do Ljubljane, si lahko pomagaš tudi s cigaret-
nimi in cigarnimi ogorki, ki jih skuhaš in s to
vodo poškropiš napadene rastline. V to svrhu
lahko porabiš tudi ostanke od tobaka za pipo.
Premočna tudi ta voda ne sme biti, da ne bi ško-
dovala rastlinam.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki rab-
nikov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni
tržni urad Visokemu komisariatu predložil naj-
višje cene za tržno blago v Ljubljani in jih je
ta odobril. Cene veljajo od ponedeljka 15. ju-
nija zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.
Cene so naslednje:

kislo zelje na drobno 3, kmečko kislo zelje 2,50,
kislata repa 2, nova repa 2, karfiola 5, grah 4,30,
kolerabice 3,50, rdeča pesa brez listja 4, rdeči ko-
renček brez zelenja 4, črna redkev 1,50, redkvice
3, osnaženi hren 4, šopek zelenjave za juho 0,50,
peteršilj 4, por 3,50, zelena 4, trda in zdrava
domača čebula 4, šalota 5, česen 7, berivka 2,
glavnata solata 4, radič 3, špinača 3,50, domači
beluš 9, rabarbara 4, češnje 6, kilogram jagod
10, kilogram borovnic 5, liter suhih bezgovih ja-
god 6, kilogram suhega šipka 8, kilogram suhega
lipovega cvetja 20, jajca po 1,75 lire.

Drobne vesti

Podružnica zavoda Banco di Roma v Ljubljani.
V soboto 23. maja se je otvorila v Ljubljani no-
va podružnica Banco di Roma. Banco di Roma
bo nedvomno nudil ljubljanski pokrajini obšir-
no kreditno pomoč, ki bo v stanju v veliki meri
ojačiti njen gospodarski napredek.

Ureditev rabe vina. V zvezi z ureditvijo vin-
skega trga je ministrstvo za kmetijstvo in gozdo-
ve izročilo razdeljevanje vina Fašistični zvezi
trgovcev, ki bo dodelila vino najprej veletrgov-
cem, ti pa bodo nato razpoložljive količine vina
oddali gostinskim obratom. Veletrgovci bodo lah-
ko vino kupili samo na osnovi nakazil, ki jih
bodo izdajali pokrajinski uradi zveze trgovcev
v okviru kontingentov, ki jih je ministrstvo do-
ločilo za vsako pokrajino. Pokrajinski uradi zve-
ze bodo razdelili razpoložljive količine na vele-
trgovce z vinom v razmerju količin, ki so jih
veletrgovci prodajali prej, kar se bo ugotovilo
s potrdili o plačanih trošarinah. Urad bo naka-
zoval vino tudi onim gostilničarjem, ki bodo
dokazali, da so prej kupovali vino naravnost od

pridelovalcev, in naposled zastopnikom in vin-
skim skladiščem tvrdki, ki imajo sedeže v drugih
pokrajinah. Po odločbi ministrstva je vinograd-
nikom prepovedano neposredno prodajati vino
rabnikom. Podobna ureditev se pripravlja tudi
v naši pokrajini, kjer bodo uvožene količine vi-
na razdeljene med trgovce z vinom in zadrage,
ki bodo dodeljene količine vina dali na razpo-
lago gostinskim obratom.

Kunčje mladiče počasi navajaj na krmo. Ko se
kunčji mladiči začnejo lotevati že tudi krme,
jih počasi navajaj nanjo. Dobi jo naj tudi zeleno
krmo, ki jo potrebujejo. Samo pazi, da ne bo vmes
strupenih zelišč. Če mladiče navajaj na različno
krmo, kajti le enovrstne krme se naveličajo in
tudi slabo je to. Paziti moramo zlasti pri mladi-
čih, da je njih hrana neškodljiva. Ne dajaj jim
preveč, kar velja tudi za odrasle živali. Če jim
namreč daš preveč, preostalo krmo razmečejo, le-
žejo nanjo, zaradi česar se ugreje. Ko so spet
lačni, zro vneto hrano in že je nesreča tu. Živali
začne napenjati, zaradi česar poginejo. Če reče-
mo, da jim ne pokladaj preveč, s tem še ni reče-
no, da jim moraš dajati premalo.

previdni. Ker je bilo vaše dozdašnje gospodar-
sko stanje slabo, bi vas utegnila nagla spremem-
ba na dobro vreči iz ravnotežja. Izkušnje uče,
da je težje prenašati srečo, kakor pa nesrečo.

Hrepenenje — 20. Lahko pričakujete skoraj-
šnje svidenje z njim, ki ga ljubite. Nastopile pa
bodo nepričakovane ovire in manjša razočaranja.
Vajina ljubezen pa bo vse premostila in potem
bosta srečno živela drug za drugega.

Nemir — L. P. Zakaj trpinčite ubogo žival?
Ali ne veste, da nimate pravice tako postopati
in da je tako ravnanje skrajno podlo? Če boste
tako nadaljevali, se bo zgodilo, da vas bodo ko-
nji resnično zdelali, kakor so vas zdelali v sa-
njah. Torej, iztreznite se, saj ste vendar človek.

× Pri poroki je po pomoči odklonil nevesto. V
Kodanju na Danskem imajo tudi Švedi svojo
cerkev. V njej je bila te dni neka poroka. Ženin
in nevesta sta klečala pred oltarjem, ko je du-

hovnik nad njima opravljal poročni obred. Ko
pa je ženinu duhovnik zastavil vprašanje, ali
hoče vzeti Ingo Nilsonovo, kakor se je imenovala
njegova izvoljenka, za svojo ženo, je ženina
veliko presenečenje odgovoril: »Ne!« Nevesta je
vsa prebledela. Duhovnik, ki je bil Šved, kakor
je bila Švedka tudinevesta, je v Švedskem jeziku
opravljal poročni obred. Ker je dobil od ženi-
nina tisti čudni odgovor, ga je še enkrat, tokrat
pa čisto počasi in razločno vprašal, ali je pri-
pravljen vzeti Ingo Nilsonovo za ženo. Tedaj pa
je ženin, ki je bil Danec in je švedščino bolj sla-
bo razumel, ves navdušen odgovoril: »Hočem.«
Kako je prišlo do te nenavadne pomote? Tako-
le: Ženin, ki še ni razumel bogve kako dobro
švedskega jezika, je najprej mislil, da ga je du-
hovnik vprašal: »Ali nimate ničesar proti temu,
da vzamete gospodično Ingo Nilsonovo za svojo
ženo?« Zato je pač razumljivo, zakaj je tako od-
ločno rekel »ne«.

DVE LJUBEZNI

Dnevi so jim bili izpolnjeni z neštevilnimi načrti in programi. Zlasti Izabela in Luiza sta hoteli biti povsod in vse videti. Dan za dnem sta prosili gospodično, da ju je spremljala zdaj sem, zdaj tja, in sta se radi otresli šolskih knjig in svojih sester. Ko pa so v operi dajali Mayerbeerove »Hugenote« in je bilo sklenjeno, da grede dekleta k predstavi, jih ni smela spremljati gospodična. Vojvodka je imela ložo v operi in k predstavi bi jo morali spremljati sinova, Izabela in Luiza. Brata nista bila posebno navdušena, dekleti pa sta kar goreli od neučakanosti. Imeli sta že pripravljene svoji novi rožnati obleki, žametna plaščka, rokavice in čevljičke, tedaj pa je vojvodka dobila svoje običajno migreno in ni mogla nikamor. Ni preostalo drugo, kakor da je šla z gospodično Elizabeto Deportovo.

Eliza je bila prav tako razburjena, kakor dekleti. Hitro je povečerjala in se oblekla, kar je najbolje mogla v tako kratkem času.

»Nihče me ne bi smatral za vzgojiteljico ali siromašno sorodnico,« je mislila, ko je hitela po dekleti, ki sta čakali v učilnici.

Njuno priznanje jo je docela pomirilo.

»Vsi vas bodo smatrali za najino sestro,« je vzklila Luiza.

V operi je vladala nenavadna živahnost. Od vratarja, ki jim je odpiral ložo, so izvedele, da pride kralj. Kraljevska loža je bila vsa okrašena.

»Škoda, da ni oča z nami!« je vzklila Luiza. »Bilo bi krasno, ker pozna kralja in najbrž bi se pozdravila; vsi bi nam zavidali.«

»Jaz sem že videl kralja; nič posebnega ni na njem,« je prezirljivo odvrnil njen brat.

Zastor se je vzdignil. Šele sredi prvega dejanja se je pojavila kraljevska rodbina. Občinstvo je navdušeno zaploskalo in začelo vzklikati. Ko je zastor padel in so zagorele luči, je kralj vstal; smehljal se je in kimal z glavo.

»Čigava neki je tistale princesa tamle v modri obleki?« je vprašala Luiza. »Ali ni lepa, gospodična? A glejte — nekdo gre k nam! Saj to je očka! Kakšno presenečenje!«

Bilo je zares presenečenje! Eliza je vedela, da nima rad klasične godbe. Zdaj pa je stal tu za njenim stolom ob odgrnjenem zastoru. Hotel je ostati neopažen v ozadju, ali dekleta so ga obstopila in še preden je utegnil sesti v zadnji naslonjač, je postala njihova loža drugo središče splošne pozornosti.

»Očka, kralj! Ali si vedel, da bo prišel? Si zato prišel?«

»Ne, Luiza. Če hočem videti kralja, mi ni treba hoditi v opero. Hotel sem videti svoje hčerke, kakšne so v novih oblekah in v loži.«

Pokimal je trem, štirim znancom, nato pa se je okrenil k vzgojiteljici. Njegov pozorni pogled se je za trenutek ustavil na liniji njegove vratu in na golih ramenih. Eliza je čutila, kako ji kri zaliva obraz, in prevzela jo je radost kakor vselej, kadar ga je nenadno zagledala.

»Očka, kralj gleda v našo ložo!« je zašepetala Luiza. »Gotovo te je spoznal.«

Res se je kralj smehljalje priklanjal proti Prasinovi loži. Vojvoda je vstal in se mu zahvalil; oči vsak so bile uprte vanj. Eliza edina je opazila rahlo nejevolje na njegovem obrazu.

»Moral bi bil počakati, da ugasnejo luči,« je zašepetal, ko so se oglašali gosli in čelo. »Ne bi bil smel obrniti nase pozornosti občinstva.«

»Boste posedeli do konca, gospod, da nas spremito domov?« je vprašala Eliza. »Zunaj bo strašna gneča in ne vem, kako bomo same našle kočijo.«

»Ne bojte se! Vse se bo zgrnilo za kraljem in jaz vas povedem skozi stranski izhod.«

To je bilo vse, kar sta ves večer izpregovorila med seboj, ali Eliza ni videla ne odra, ne igralcev; nikdar ni izvedela, kaj se je dogajalo v drugi polovici »Hugenotov«. Ko so se v kočiji vozili domov, so sedeli tesno drug ob drugem.

Kakor sardine v škatli,« se je smejal in se opravičeval, da jim bo zmečkal krila iz tafta in muselina.

»Zdaj pa hitro spat in jutri dolgo spite,« jim je smeje se rekel, ko jim je na stopnicah voščil lahko noč. »Poskrbite za to, gospodična Deportova, ker moram jaz zgodaj zjutraj v Marseille. Zaprno je hoditi po opravkih v takem mrazu.«

Eliza je prezrla to opazko. Sebastianjevi so imeli nekakšno posestvo v okolici Marseilleja in najbrž so ga klicali tja opravki. Naslednje dni je tem bolj pogrešala njegove obiske v učilnici, ker je bilo vreme deževno in ni mogla z otroki na sprehode, doma pa jih je komaj komaj krotila. Tem bolj ji je bilo zoprno, ko je sredi popoldanskega pouka potrkala vojvodkina sobarica ter prinesla sporočilo: »Gospodična Deportova naj gre takoj h gospe vojvodki.«

Nekaj ni bilo v redu. O tem so pričale bliskajoče se sobaričine oči. Ko je hitela po hodniku, se je skušala spomniti dogodkov zadnjega tedna, da bi morda uganila, s čim se je pregrešila. Kadar je bil vojvoda z doma, se vojvodka običajno ni menila za vzgojiteljico in otroke. Do prizorov ljubosumnosti je po navadi prihajalo le tedaj, kadar je dajal vojvoda prednost učilnicam namesto sobam svoje žene.

Gospa je sedela za pisalno mizo. Eliza je takoj opazila, da si ji roke, ki so ležale na časopisnem papirju, tresejo. To je bilo slabo znamenje.

»Paziti moram,« je pomislila Eliza. »Morda ne bo nič hudega.«

Vojvodka se dolgo ni ozrla, in to je bilo novo slabo znamenje.

»Poslali ste pome, gospa,« je naposled izpregovorila Eliza.

»Da, poslala sem po vas. Nekaj bi si morali prebrati, gospodična. Nekaj, kar se tiče vas — in nas vseh.«

Ponudila ji je časopis in z drhtečim prstom pokazala članek, ki je bil podčrtan z rdečim svinčnikom. Eliza je brala:

»Vojvoda in vojvodka Prasinova živita, pozimi v Parizu, a kakor običajno ju zelo redko vldimo skupaj. Nekaj časa že opazujemo vojvodo v družbi zelo ljubke mlade dame. Pred nedavnim smo videli vojvodo s štirimi člani družine in omenjeno damo D... v operi v družinski loži. Izvedeli smo, da opravlja gospodična D. v vojvodovi hiši zavidanja vredno službo otroške vzgojiteljice. Izvedeli smo tudi, da vojvodka v zadnjem času boleha, medtem ko se vojvoda očitno izvrstno počuti. Penovno smo se že prepričali o njegovem doozem okusu...«

Črke so ji plesale pred očmi: neka gospodična D... Smisel teh besed ji je kakor svinček težko legal na dušo in v prsih jo je dušilo.

»Zdaj veste, čemu sem vas klicala!«

Kakor iz velike daljave je je dosegel vojvodkin glas.

»Gospa,« v svoje presenečenje je spoznala, da še lahko govori, dasi jo je po vsem telesu mrzlo izpreletevalo, »gospa, ta udarec me je prav tako prizadel kakor najbrž vas...«

»Se zavedate, kaj ta notica pomeni, gospodična?«

»Skušam razumeti, gospa.« Čutila je, da se ji kolena šibijo, nasloniti se je morala na stol. »Če me hočete trenutek poslušati, vam pojasnim, kako je bilo v operi, čeprav ne razumem, kako si je mogel kdo izmisliti tako podlo laž.«

»Vi ne razumete!« je zakričala vojvodka, ne da bi se bila skušala še kaj premagovati. »Zalitev za žalitvijo! Namenoma mi hočete ukrasti vse, kar ljubim, — najprej otroke in zdaj moža! Vražje ste prebrisani, gospodična! A nikar ne mislite, da nisem že prvega dne spoznala vašega nedolžnega obraza. Mojega moža lahko vodite za nos, mene ne! Uračunali ste se! Jaz ležim bolna doma, vi pa si ga zvažite v gledališče, da ves Pariz s kraljem na čelu gleda, kako si ga znate oviti okrog prsta.«

Eliza je skušala priti do besede.

»Oprostite, gospa, dovolite mi le besedo! Morate me poslušati, preden me obsodite! Ta podla laž je mene prav tako prizadela kakor vas. Verjemite mi, da nimam ničesar skupnega z vojvodovim obiskom v operi. Na vašo zahtevo sem šla z gospodičnami, ker ste bili vi bolni. Ko je prišel vojvoda, sem bila jaz sama najbolj presenečena. Vprašajte svoje hčere!«

»Moje hčere! — Moje hčere, ki ste jih naščuvali zoper lastno mater! Moje hčere naj bi vam bile priče laži, ki je v svoji nedolžnosti niti ne razumejo. Boljša igralka ste, kakor sem bila mislila. A mene ne boste ukanili.«

Eliza je proseče sklenila roke: »Ne mešajte v to otrok, prosim!«

»Da, to bi vam prišlo! Najprej mi ukradete njihovo ljubezen...«

»Nisem mogla ukrasti ljubezni, ki je bilo ni! Otroci so se oklepali mene, ker se vas bojijo, bežijo pred vami. Ne, gospa, ničesar vam nisem ukradla.«

Vojvodkin blede obraz je zalila rdečica. Hotela je zavpiti, a glas se ji je utrgal. Eliza je trdo nadaljevala: »Pa o tem dovolj! Na to podlo laž imam samo en odgovor: niti besedice v članku ni resnično, razen da je vojvoda prišel v ložo in prisedel k nam. Ali naj bi ga mar pregnale?«

Vojvodka se je ironično nasmehnila. »Niste za to tu, da bi meni postavljali vprašanja. Jaz vprašam vas, ali se zavedate, na kaj se tu namigava.«

»Toliko že razumem, da pomeni to gnusno namigavanje, da gospod vojvoda in jaz — silite me, da govorim odkrito — da sem mu ljubica.«

»Tako je. Vi torej priznavate.«

»Ničesar ne priznavam. To je nesmisel. Tudi če bi mislili, da sem zmožna tega, sami veste, da se ne morem niti premakniti, da ne bi kdo v hiši tega vedel. Verjemite dejstvom, če že nočete verjeti meni!«

»No, morda se med vami in mojim možem ni nič zgodilo,« je stežka pripustila vojvodka. »A če se obnašate, kakor bi bilo drugače, pripišite sebi posledice. Ljudje so si ustvarili o vas svojo sodbo in zaman jih boste prepričevali o nasprotnem. To pa je že polovica resnice.«

»In če ti ljudje verjamejo, da se ne razume ta z gospodom vojvodo, je potem to tudi resnica?«

»To je predrznost!«

»Gospa, pravim to le, ker članek govori o naju obeh. Če laže o meni, lahko laže tudi o vas.«

»Ne predrznite si spajati najini imeni in no govorite o resnici in laži, kakor bi vi vedeli razlikovati drugo od druge.«

»Poznam vsaj razliko med tem, kar je in kar si ljudje mislijo. Dejstvo je eno, domneva drugo; med obema so lahko milje razdalje. Zdaj pa mi dovolite, da si povežem culo, razen če morda želite, naj ostanem tu do konca tedna.«

Ko je prišla v svojo sobo, se je tako tresla, da je le z velikim naporom napisala Albertu Remeju listek, naj ostane zvečer sam pri otrocih.

Ko so jo noge spet lahko nosile in si je pri peči segrela mrzle roke, je stopila k omari in začela skladati iz nje obleko. Mehanično jo je razložila po postelji ter je odprla predale s perilom. Prišla je sobarica in vprašala, ali želi gospodična večerjati v svoji sobi. Eliza je odkimala in nadaljevala delo.

Potem je vstala in stopila k pisalni mizi, za katero je tolikokrat z veseljem čitala in pisala. Pustiti mora tu listek za vojvodo, da bo vedel, zakaj je ne bo več našel pri hiši. Trže ji bo napisati ta listek. Kako naj mu razjasni neljubi dogodek, za katerega bo zvedel takoj po svojem prihodu? Nikdar mu še ni pisala, in zdaj so jo spravljala njena zapletena čustva v največjo zmedo.

Kako naj mu razloži brez trpkosti, da je moralo priti do katastrofe? Zdaj ji je bilo jasno, da je bilo od samega začetka vse brezupno. Pripravili so ji udarec v njegovi odsotnosti. Vedela je, da si bo to očital.

(Dalje.)

NEKAJ ZA MLADINO

Četrtni modrijan

Legenda

Matevžev evangelij pripoveduje o treh modrih iz Vzhodne dežele, ki so prišli v Betlehem, da bi novorojenemu otroku, Odrašeniku sveta, prinesli svoja darila, zlata, kadil in mire. Zlata v znamenje njegove kraljevske časti, kadila v znamenje božjega rojstva in mire v znamenje njegove grenke smrti.

Toda kakor legenda pripoveduje, je bil še en modri, Artaban po imenu, ki se je odpravil na pot kakor njegovi prijatelji Gašper, Melhijor in Boltežar, da bi poiskali sveti kraj Odrašenikovega rojstva, toda neki dogodek ga je zadržal, da ni mogel priti ob pravem času na kraj, kjer bi se bili morali sestati. Domenili so se za svetišče Sedmih svetov v Borsipi babilonski. Da, tudi Kaldjeec Artaban je videl lepo zvezdo odršenja na Vzhodu in občutil nepopisno koprnjenje, da bi videl otroka in mu uslužno ponudil svoje darove: jasan adamant, žareč rubin in skrivnostni jaspis.

Toda ko je hitel ponoči na svojem konju Bazdi, je nenadno zaslišal glas človeka, ki je klical na pomoč. Zvenel je kakor klic umirajočega. Artaban je pohitel tja in našel stokajočega moža, ki so ga bili roparji napadli in čisto izropali. Artaban je zavezal možu krvaveče rane in poslušal njegove tožbe:

»Vse so mi vzeli, jaz pa sem siromak in bolan in nikogar ni, ki bi mi povrnil izgubljeno prenoženje!«

Artaban je ostal nekaj časa pri možu in ga tolažil. Ko ga je naposled zapustil, mu je dal enega izmed svojih draguljev. Dal mu je adamant. Neslišen glas v njegovi notranjosti, ki pa ga je vendar razločno razumel, mu je to velel.

Ko je prišel v svetišče Sedmih svetov, je dobil v neki razpoki pergament in na njem sporočilo svojih prijateljev. Bral je:

»Do polnoči smo te čakali. Nismo mogli dalje stati. Skozi puščavo potujemo. Pridi za nami!«

In Artaban je šel za njimi. Po napornem potovanju — svojega konja Bazdo je bil zamenjal za velbloda — je prišel v Betlehem prav tedaj, ko so Herodeževi najemniki pobijali tam otroke. Artaban je videl strašne prizore in hotel je pomagati. Iz neke kočje je zaslišal obupno klicanje matere, ki so ji s prsi trgali dojenčka. Četrtni modri je vdrl v kočjo in zadržal ubijalca pred umorom. Ponudil mu je svoj rubin. In sirovi vojak, ki ga je zapeljal lesket dragocenega kamna, je pustil

materi otroka. Najsrečnejša mati je blagoslovlila modrega, ki se je napotil dalje proti Egiptu.

A kralja sveta ni mogel najti! Gašper, Melhijor in Boltežar so se že vrnili domov. Artaban pa ni našel miru in počitka. Gnalo ga je na jug in vzhod, na-zapad in sever za krajem, ki mora nekje živeti, za božjo ljubeznijo, ki se je pokazala v človeški podobi.

Trideset let je romal četrtni modri tako po deželah in zmerom iskal, da je naposled, ko je štel zelo mnogo let, prišel nekega dne do Jeruzalema. Tam je zagledal brez števila ljudi, ki so v kopicah drli k mestnim vratom. Ko je enega izmed mimo idočih vprašal, ali je prišel kralj sveta v mesto, je zaslišal zasmehljiv odgovor:

»Da, da, tu ga imamo! Prav zdaj pojdemo ven na Golgota, da bomo videli, kako ga bodo križali!«

V neki stranski ulici, po kateri je zavil Artaban, je zagledal sliko, ki ga je vsega prevzela. Videl je odurnega moža, ki je vlekel za roke zvezdano dekletko s seboj. Artabanove oči so se srečale z dekletovimi očmi prav tedaj, ko sta šla drug mimo drugega, in ta pogled je prosil:

»Ponagaj mi, tujec! Ne dopusti, da bi bila izgubljena!«

Dekle bi moralo biti plačilo za dolg. Njen ubogi oče ni mogel možu plačati in zato je moral pustiti svojo hčer za sužnja. Artaban je stopil tedaj k možu in se pogovoril z njim zaradi dekleta. Odkupiti jo je hotel. Ponudil je oderuhu jaspis. Mož je vzel dragoceni kamen in dekletko se je lahko vrnilo k svojemu očetu.

Četrtni modri je bil zdaj ubog. Darove, ki jih

je bil namenil kralju sveta, je razdal ljudem, in tako je stal zdaj zapuščen v jeruzalemski ulici in niti tega ni mogel več upati, da bi kdaj videl tistega, ki mu ga je bila objubila zvezda.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj čudovitega. Nebo se je zmračilo, sonce je potemnelo. Strašen potres je zazibal zemljo. Koče in hiše so se majale in razpadale. Zdelo se je, kakor bi bili hoteli grobovi vračati svoje mrtve.

Artaban je nekaj trenutkov gledal pred seboj to razdejanje. Potem je omahnil. Kamen, ki je priletel z neke hiše, ga je smrtno ranil. Zavest je izgubil, vendar pa so mu ostale oči, s katerimi je gledal okoli sebe v prostoru. In ta prostor je bil čudežno svetel. V njem je videl postavbo nekega človeka, ki je bila žareče zarisana v etru. In iz te postavbe je žarela bela luč. Dvoje oči je z nadzemskim sijajem gledalo Artabana, in tedaj je bitje izpregovorilo z glasom, ki se je zdel Artabanu že znan:

»Lačen sem bil, nasitil si me. Žejan sem bil, in napojil si me. Gost sem bil, in prenočišče si mi dal. Nag sem bil, in oblekel si me. Bolan sem bil, in obiskal si me. Ujet sem bil, in prišel si k meni.«

»Kdaj, kdaj sem vse to storil?« je zajecijal četrtni modri.

Tedaj je začel odgovor, pojočo luč dobrote:

»Resnično ti povem: kar si storil najmanjšemu mojih bratov, si storil meni!«

Artaban, četrtni modri, je spoznal, da so bili njegovi darovi sprejeti. Spoznal je, da je njegovega romanja konec in da je našel kralja, ki ga je tako dolgo iskal.

30 letnica smrti pesnika Antona Aškercja

Ljubljana, junija

Dne 10. junija pred 30 leti ob pol dveh ponoči je zatisnil v ljubljanski bolnišnici za zmerom svoje oči pesnik Anton Aškerc Nekaj dni prej ga je bila zadela kap. Kakor hrast je padel pred 30 leti mož klenega značaja in borbenega duha.

Tam nad Rimskimi Toplicami pri Sv. Marjeti je bil zagledal Anton Aškerc luč sveta. Bil je sin kmečkih staršev. Ko je končal gimnazijo v Celju, se je odločil za duhovniški stan. Kot kaplan je služboval po raznih krajih Štajerske. Pozneje se je preselil v Ljubljano, kjer je dobil po posredovanju svojega prijatelja pokojnega bivšega

župana Ivana Hribarja službo mestnega arhivarja. Pri urejevanju arhiva in knjižnice je našel mnogo dotlej neznanih podatkov iz zgodovine Ljubljane. Nekaj jih je objavil, nekaj pa zapustil v rokopisu.

Aškerc je najznamenitejši med našimi epskimi pesniki. Razočaranje v življenju ga je napotilo, da je iskal utehe v knjigah, v delu in na potovanju. Prepotoval je skoraj pol Evrope.

Ze 30 let počiva Aškerc v zemlji, zadnja leta na Navju v grobnici Slovenskega pisateljskega društva. Slava njegovemu spominu!

X Praočje našega konja ni bil večji od lovskega psa. Profesor dr. Weigelt iz Halleja je v nekem predavanju opisal bujno življenje rastlin, iz katerih je nastal premog. Takega življenja rastlin si pa ne moremo misliti brez živali, a vendar skoz stoletja niso našli v ležiščih premoga nikakih sledov pradednega življenja. Sko-

zi 15 let se je profesor Weigelt ukvarjal z izkopavanji v dolini reke Geisela, kjer je iskal ostanke vretenčarjev. Zbral je mnogo zanimivih reči in napolnil z njimi leta 1934. odprti muzej v Halleju. Med najzanimivejše predmete tega muzeja spada prakonj, velik približno tako kakor lovski pes.

Po Steubnu:

9

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijanske vojne za Ohajo

Oba Indijanca sta bila v nekaj skokih na tistem robu gozda, kjer je radovedni fantek v primerni oddaljenosti strmela v medvedjega mladiča, velikega kakor kužek, ki se je prevračal in igral na soncu.

Medtem je tudi že oče Mirko prišel blizu. Ni opazil obeh Indijancev, ki sta bila dovolj skrita v grmičevju, pač pa medvedka. In kot izkušeni lovec je tudi on vedel isto kakor Logan: kjer je mladič, tam je tudi blizu mati. Bliskovito je preudaril: streljati ne more, to bi priklicalo medvedko in on bi ji stal z izpraznjeno puško nasproti. Noža nima s seboj, toda dobro došle pečenke si ne da izmakniti. V tistih časih namreč ni bilo milosti, medvedja pečenka je šla sihernemu lovcu v slast, divjačina je bilo obilo in kar se je dalo pobiti, je pač služilo za hrano.

Mirko potegne sinčka nazaj, obrne puško in hoče udariti medvedka s kopitom po glavi. Medvedek je pisano pogledal s svojimi okroglimi očmi. Toda tudi mali medvedje so že zelo okretni: pred najhujšo silo udarca se je medvedek v poslednjem trenutku umaknil na stran in puščino kopito je silovito udarilo po skali, na kateri je sedel medvedek, in se zdrobilo. Namesto glave je bila prizadeta samo prednja šapa spretnega medvedka. Prestrašeni medvedek je v skrajni sili in strahu začel na begu jokajoče cviliti na pomoč.

Kaj takega pa še ne! Mirko je presenečen gledoval svojo puško. Bila je res prava sreča, da se mu pri tako hudem udarcu ni sprožila in bi strel tresčil vanj. Zdaj bi ležal mrtev, razmrevanjen. Zavedal pa se je tudi, da nima več nožja

pri sebi. In že se je bližalo nevarno mrmranje iz gozda. Vejevje se je lomilo. Votel šum je prihajal iz gozda, bližala se je pošast — tedajci je Mirko popadel svojega otroka, ga dvignil v naročje in ga z vsemi močmi hitro ponesel proti hišici. Šlo je za življenje. V grozi je slutil: če ga medvedka zasleduje, je otrokom vred izgubljen! Razdražen medved dobihi vsakega najhitrejšega tekača. Zato je Mirko na vse grlo klical ženo, naj mu prihti s puško na pomoč. Šele čez nekaj časa se je upal ozreti. In kar je zdaj videl, ga je takoj pomirilo, da je ostal kakor vkopan. Logan ni bil poklical Mirka, kajti s tem bi bil razsrjeno medvedko opozoril nase. Medvedka je prihrumela po gozdu, hitela je k svojemu cvilečemu mladiču in ga je prestrašeno ovohavala. Srdita je zlasti pomilovala krvavečo pohabljenjo tačko stalno cvilečega mladiča.

Toda preden se je ozrla po sovražniku, ki ji je ranil otroka, je že stal Logan za njo. Svojo puško je bil stisnil Tekumzeju v roke in s potezami svojega ostrega obraza je tiho zapovedal mlademu prijatelju, naj ostane v gozdu. Tisti trenutek je bil že v treh skokih za hrbtom velike živali. Sklonil se je čez njo, zgrabil z levico trdo v krzno, kakor da bi iskal primerno mesto — in že je dvakrat, trikrat zasadil dolgi lovski nož z vso silo med rebra. Pri tretjem strašnem udarcu je izvlekel nož in je bliskovito odskočil.

Mogočna žival je grozovito zarjula, okrenila se je k sovražniku in se hotela povzpeti na zadnje šape. Toda že so ji ginevale moči. Ni se mogla popolnoma povzpeti. Omahnila je s šibkom renčanjem. Divja in obupana se je hotela še enkrat zravnat, tedaj pa se je zgrudila.

S krvavim nožem v rokah je stal Logan sklonjen na preži, pripravljen, da udari še enkrat, toda mogočna žival se je zvrnila obupno rohneča in rjoveča na stran. S šapami se je še opletala, nazadnje pa se je popolnoma umirila. Dolgi nož ji je bil segel do srca.

Indijanski glavar ni utegnil kaj dolgo časa veseliti se svojega uspeha. Že je začel divje rjo-

venje in vohljanje, in sicer v oni smeri, odkoder je bila prišla medvedka. Ko se je okrenil, je zagledal ogromnega črnega medveda, ki je naglo copotal proti njemu. Tako torej, tu je domala prava, pravcata medvedja družina. Ni namreč vedno tako, da bi se medved zadrževal poleg medvedke in mladičev.

Ampak Logan se nikakor ni vznemiril. Kliknil je Tekumzeju:

»Dragi moj mladi brat, pazi zdaj, kako bo glavar Kajugov usmrtil tega medveda. Tu se imaš česa učiti!«

Tedajci je potegnil drugi nož izza pasu — Logan je vedno imel dva noža s seboj — in Tekumze je zdaj lahko sprevidel, zakaj je tako bilo prav. Že je imel nož v levici, toda pograbil ga je pri konici ostrine. Medved, ki se je bližal, je rohneče grizel v zemljo in v kamenje, kakor to delajo mnogi medvedje, kakor hitro zasutijo človeka. Ko je bil dovolj blizu, mu je Logan skočil z divjim irokeškim bojnim krikom nasproti in iztegnil pri tem obe roki v zrak.

Medved je presenečen obstal, potem pa se je vzrobno rohneč in z lokavo se bliskajočimi očmi zvraval na zadnjih šapah. Zabllestelo se je njegovo spodnje zobovje, strašna pošast se je približala indijanskemu glavarju na nekaj korakov. Tedajci je Logan zavihtel svoj metalni nož. Zabliskala se je ostrina in je predrla od spodaj navzgor spodnjo čeljust medveda, presekala je njegov jezik. Od bolečin rjoveč je medved takoj pritislil obe svoji prednji šapi ob gobec. Ta trenutek pa je izkoristil Indijanec in že bil v dveh skokih za medvedjim hrbtom. Že je kakor prej pri medvedki urno potipal z levico po njegovem krznu, poiskal pravo mesto, zavihtel z desnico svoj udarni nož in je zasekal globoko... Vse do ročaja se je nož zaril v medveda. Logan je tisti trenutek potegnil nož do polovice nazaj in ga še enkrat potisnil v medveda. Z enim samim skokom se je nato oddaljil od smrtne zadetega sovražnika.

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12			
13			14	15			16
		17					
18	19		20				21
	22	23		24		25	
26							

Vodoravno: 1. Naslov znanega Jurčičevega romana. 9. Izraz za državno blagajno v splošnem. 10. Soglasje na koncu dveh stihov. 11. Ženske glede na oblačila zelo gledajo nanjo. 12. Samo v nadelu je, zato jo pumetoš. 13. Visoka karta. 14. Osební zaimek v ednini. 16. Kadar kaj daš, izrečeš to besedico. 17. Izpod neba pade na zemljo. 18. Osební zaimek v ednini. 20. Metle delajo iz njega. 21. Zamikovalna oblika nekega pomožnega glagola. 22. Osební zaimek v množini. 24. Časovni prislov. 25. Samo z drugo besedo. 26. Divjačino loviš vanjo + smernica, predpis, vzor s tujo besedo.

Navpično: 1. drag kamen. 2. Grški bog ljubezni. 3. Sadno drevo ga rodi. 4. Doba s tujo besedo. 5. Pripadnik naroda na Balkanu (narobe). 6. Glavno mesto neke evropske velesile. 7. Konec očenaša. 8. Pripadniki nekega naroda v Rusiji. 14. Orodje, potrebno pri plugu. 15. Starorimski cesar, hud preganalec kristjanov. 19. Drevo, ki med prvimi požene pomladi mačice. 21. Človek, ki ne more govoriti, je tak. 23. Veznik. 25. Okrajšava za lastnoročno.

Posetnica

MIRO PRZUT RAB

V tem imenu se skriva mož, ki je živel pred stoletji in ki je velikega pomena za slovensko književnost.

Žival, ki je bolečino preklanega jezika občutila mnogo bolj kakor udarec v srce, je na zadnjih šepah omahovala le še nekaj trenutkov. Kakor človek z rokami si je medved s svojimi prednjimi šapami držal gobec, cvilil je in je jokal in se je majal od leve na desno, od desne na levo. Sovražnik se je umaknil. Kri v gobcu, strašna blečina v jeziku — to je onemogočalo medvedu, da bi vohljaj za sovražnikom. Še se je žival nekaj časa majala, potem se je zgrudila, padla je trdo in se ni prav nič več ganila...

Tekumze je z naperim zanimanjem sledil vsem tem kratkim trenutkom ostre borbe. Zda si je oddahnil, se zravnal in je stopil iz gozda.

Mirko, ki je bil svojega sinčka spravil domov, je pravkar pristopil in je Loganu stisnil desnico: »Logan, že drugič si mi rešil otroka!«

Logan se je še enkrat sklonil in je dal medvedu poseben milosten udarec. Potem je vprašal: »Kaj so prej hoteli oni beli postopači?« Toda Mirko ni odgovoril. Preveč zamišljen in molče občudujoč je gledal mogočni trupli obeh živali. Otikal je njuno krzno. Ko je zdajci pristopil še Tekumze s sijočih očih k obema, je Mirko izrazil svoje priznanje: »Brat moj, kakšen lovec!... Noben belec in noben rdečkožec tod daleč ob meji ne zmora kaj takega!«

Logan je preizkuševalno pogledal Tekumzeja, ki se je pravkar dvignil od drugega medveda, na katerem je strokovnjaško preučeval zobovje in rano na jeziku. Po kratkem premoru je Logan rekel:

»Marsikateri beli lovec je že storil kaj takega, pa tudi šavanska Leteča pšica bo to znala storiti — od današnjega dne dalje!«

Tekumzeja so te Loganove besede navdale s ponosom in radostjo. Mladostni obraz mu je zasijal. Potem je pritrtil:

»Tekumzejevi noži bodo zmerom nabrušeni!«

UMOR

Indijanski glavar je na vsak način hotel večeti, kaj se dogajalo pred Mirkovo hišo. Zda je se

Ženski vestnik

Kako varčuješ pri čevljih

Da si vsaj nekoliko zmanjšamo stroške za obutev, moramo ravnati s čevlji tako, da bodo čim dalje vzdržali. Z obutvijo moramo zelo oprezno ravnati že pri hoji, saj ni treba hoditi po blatu in lužah. Voda in blato zelo škodujeta obutvi. Na to moramo opozarjati zlasti otroke, ki naj se že od mladih nog učijo varčevati.

Ce smo si pa že morali čevlje pošteno zamazati ali jih celo premočiti, jih moramo tudi pošteno očistiti. Usnjenih čevljev ne smemo nikoli umivati z vodo, ampak je treba vselej najprej z nožem ostrgati podplate in pete, drugo blato pa odstraniti s trdo ščetjo. Če ostane na čevlju še kaj umazanosti vzemimo vlažno, dobro ožeto krpo in jih z njo obrišimo. Potem jih osušimo s suho krpo, nato pa šele namažimo s kremo. Krema se mora posušiti, preden izločimo čevlje s ščetjo ali še bolje s flanelo. Če imamo kopita, jih je dobro deti v čevlje takoj, ko se sezujemo, zakaj le tako ohranijo svojo obliko.

Največ se pri čiščenju greši s tem, da ne odstranimo pošteno blata z njih. Blato se potem s kremo razmaže in čevlji postanejo kaj kmalu sivkasti, tako da se ne bodo nikoli več lepo svetili. Sploh je dobro, če očistimo včasih čevlje s kakim sredstvom, ki raztopi tudi kremo, ali pa z mlekom.

Mnogokrat storimo tudi to napako, da vlažnih čevljev ne posušimo dobro. Če so skozi premočeni, jih postavimo s kopiti vred kam, da se posuše. Če se prehitro suše, postanejo trdi in se grbančijo. Otroške ali delovne čevlje namažemo, ko se posuše, z vazelinom, ki najbolj varuje pred vlago.

Gumaste čevlje lahko umivamo z vodo, toda ne preveč, vselej pa jih moramo tudi znotraj dobro osušiti. V čevlje z gumastimi podplati ne pozabimo nikoli dati slamnate, plutovinaste ali kakršnekoli vložke, zakaj guma je neprepustna in se človeku zato rade potijo noge. Kadar se pa sezujemo, vzemimo vložke iz čevljev in jih denimo ausit, včasih pa jih tudi operimo. Mimo tega je

Rešitve ugank iz št. 24. Križanka: vodoravno: 1. Velikovec, 9. idol, 10. brki, 11. lik, 13. top, 14. Ana + Milena, 17. Eliza + co, 18. šah; navpično: 1. vila, 2. edinec, 3. lokal, 4. il, 5. Ob, 6. vrtec, 7. ekonom, 8. cipa, 12. Piza, 15. miš, 16. Lah. — Stopnice: 1. romar, 2. Kropa, 3. Piro, 4. Kairo. — Dopolnilni stolp: 1. Slovak, 2. človek, 3. krovec, 4. sloves, 5. plovba.

je tudi Mirko omeščal ter je začel pripovedovati. Predvsem je Loganu sporočil novice, ki jih je bil Hinek prinesel iz naselbine. Oba rdečkožca sta komaj skrivala presenečenje in razburjenje.

Mirko je govoril zelo izčrpno. Neznana bojazen ga je silila, da je odlašal s pripovedovanjem o onih dvanajstih Indijancih, ki so jih bili belci pomorili pri goščini na meji.

In ko je naposled je začel pripovedovati, se je sam prekinil in je pokazal z levico proti jasi: tam je tekel nepoznan Indijanec, ki je bil pravkar planil iz gozda. V velikih opotekajočih se skokih je hitel proti Mirkovi hiši, kakor da hoče tam poiskati zavetja. Bil je videti zasledovan in kakor da teče v brezmejni grozi, že pol nezavesten, pred nezanim sovražnikom, ki mu sledi za petami. Bil je videti do kraja izčrpan, kajti že se je samo opotekal z naprej sklonjenim trupom. Zda je se bo zgrudil...

Možje so se zdrznili in se spogledali. Tekumzejeva desnica se je odklenila puške, Mirko je nehote segel za pas, kakor da bi bil iskal nož. Edini Logan je takoj sprevidel položaj. Če je oni tam zasledovan, tedaj morajo pohiteti v hišo in obenem posvariti Hineka, ki se vendar mudi še na oni strani v gozdu. V hiši se bodo lahko branili, tam je tudi žena in otrok. Logan je poprijel oba svoja sovariša za rameni in ju je z močnim sunkom potegnili s seboj, da so planili v divji dir.

V teku je Logan vpil s tankim glasom dolgo in zatelo. Pri tem se je naglo udarjal z desnico na usta. To je svenelo, kakor da bi brizgal na piščalko. Ta krik jih je sicer moral izdati nezanim sovražnikom, toda bilo je mnogo važnejše in potrebnejše, da opozorijo Hineka na nevarnost. Tekumze, ki je bil bistroumen kakor vsi indijanski lovci, je to takoj razumel in se je prvi pogнал naprej. Dirjali so čez zeleno plan z vsemi močmi. Tekumze, mogočni tekač, ki je lahko v diru zasledoval bivola in ga tudi dohitel, je res opravičeval svoj prilimek Leteča pšica, po katerem so ga boljše spoznali kakor po njegovem pra-

treba, kadar nosimo gumaste čevlje, imeti volnene nogavice, ki vpljajo vlago in tako ščitijo nogo pred mrazom. Če se ravnamo po tem, lahko damo z mirno vestjo gumaste čevlje tudi otrokom, saj so najboljše varstvo v deževnem vremenu.

Pa še nekaj; če hočemo ohraniti svojo drago obutev, ne kupujmo najcenejšega mazila. Kupimo vselej dobro mazilo, primerno za tisto vrsto čevljev. Obutev dajajmo ob pravem času v popravilo. To velja zlasti za šivane čevlje, ker se šivi s hojo hitro obrabijo. Najvažnejše je pa redno in temeljito čiščenje. Čevlji naj ne stojijo nikoli predolgo neočiščeni. Tudi ne nosimo kar naprej istih čevljev, dokler se ne raztrgajo! Menjavanje čevljev ni le gospodarsko, temveč tudi zdravo.

Za kuhinjo

Riževa juha z jagajetino. Najprej 30 dekagramov jagajetine na malo masti hitro opečeš, nato pa kuhaš z zelenjavo za juho in celim poprom. Ko je meso dovolj mehko, juho precediš in meso pokrito postaviš na toplo. Zatem zakuhaš z juho primerno količino riža, in ko je ta kuhan, vliješ juho in zrezano jagajetino.

Gobovi emoki. Kilogram očiščenih in opranih gob na hitro prekuhamo. Nato jih drobno sesekljamo, dodamo 5 dekagramov kuhanega in zmečkanega krompirja, nekaj paprike, moke, zelenega peteršilja, sesekljane čebule in soli. Iz te zmesi napravš emoke, jih povejšaš v kruhovih drobtinah in zalatorumeno spečeš. K emokom napravš paradiznikovo omako.

Solatna juha. Iz zelenih solatnih listov napravimo dobro juho, če jim dodamo nekaj krompirjev, narezanih na kocke. K temu napravimo prežganje in dodamo pest drobno sesekljane peteršilja. Na koncu zalijemo.

Keristni nasveti

Pletene stole, mize in druge pletene predmete čistimo najlepše s krtačko, ki jo pomakamo v mešanico amoniaka, mila in mlačne vode. Razvlečeni pleteni stoli so spet kakor novi, če jih dobro namočimo s slano milnico in polikamo skozi vlažno krpo.

Ce se kaša prismodi. Prismojeno kašo streemo, ne da bi po lencu praskali ali mešali, v drug lonec, ki mu je dno pokrito z nekoliko vode. Tako kuhamo kašo dalje ob čim manjšem plamenu. Prvi lonec naj se najprej dobro ohladi, nato previdno posnamemo z žlico zgornjo mehko plast ob osmojenem dnu in jo kuhamo posebej s dodatkom nove tekočine dalje. V večini primerov se da ta plast kaše še porabiti, sicer vzamemo za majhno noževno konico jedilne sode, ki po večini odpravi še zadnje sled osmojenega okusa.

Sredstva proti pokvarjenju mleka. Mleko se ne pokvari kljub poletni vročini, če mu pri kuhanju dodamo noževno konico jedilne sode. Dodatek sladkorja tudi pomaga, da se mleko ne sesiri.

vem imenu. Kmalu je bil daleč pred obema tekačema.

Seveda, prav gotovo je moral tudi bežeči Indijanec začutiti njune svarilne krike. Toda bil je tako prestrašen ali zmeden, da je poteklo nekaj trenutkov, preden se je za krike sploh zmenil. In tedaj je obstal kakor zadet od krogle. Že se je okrenil. Ko pa je zagledal ljudi, ki so dirjali za njim, se je tako prestrašil, da se je domala na mestu zgrudil. Hotel se je spet pognati v beg, toda noge so ga le še komaj nesle. Bil je pač docela izčrpan. In zdajci je zavpil Tekumze s svojim glasom, ki je donel kakor gong v svetišču:

Ten - skva - ta - vah! Ten - skva - ta - vah!

Da, Tekumze je v beguncu spoznal svojega mlajšega komaj sedemnajstletnega brata. In zdaj je tudi mladi begunec spoznal, kdo sta oba Indijanca, ki sta mu oznanila pomoč. Pri tem je tudi lahko ugani, da belec, ki je z njima, ni njegov sovražnik. Toda zdelo se je, kakor da se je prav zdaj šele posebno prestrašil. Kričeč je dvignil obe roki in je z vsemi znaki strahovitega razburjenja in groze omahoval proti vsem trem, ki so se mu naglo bližali. Prestrašen se je ustavil Tekumze. Logan je bliskovito pregledal jaso, a nikjer ni bilo videti kakage zasledovalca. Postal je tudi on in ustavil se je Mirko, ki ga je obšla zla slutnja grozne nesreče.

Kakšen pa je bil tudi pogled na mladega Indijanca, ki se je imenoval Tenskvatava! Mladenič pač ni bil bojevnik, v Čilikotu je opravljal različno drobno delo, najrajši je strigel. Njegova oprava je bila vedno snažna, lasje vedno namažljeni, ob petah je nosil vedno dolge trakove iz bobrove kože. Kar je imel orožja, mu je služilo zgolj za okrasje, ne pa za boje in poboje. Tenskvatava je držal v desnici močno gorjačo, ki jo je pobral bogve kje v gozdu. Ob njo se je opiral, ko se je zdaj približal svojim prijateljem. Mirko je sodil, da je mladenič čisto izčrpan in da so mu moči čisto popustile, odkar je prepčanal Logana.

Dalje

DOMAČE NOVICE

* Nadaljnji posek gozdov ob cestah in železnicah. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o raztegnitvi obveznosti poseka na nadaljnje zemljiške pasove. Ta naredba je objavljena v »Službenem listu« 10. t. m. in je ta dan stopila v veljavo. Obveznost poseka določena z naredbo z dne 8. maja letos se razširja na naslednje pasove: vzdolž železnice Logatec—Ljubljana na obeh straneh razdela med šampetovim viaduktom in km 590.000; na obeh straneh vse proge: vzdolž ceste Logatec—Laze, ceste Logatec—Rovte, ceste Kalce—Hotederšica, železnice Trebnje—Mirna—Krmelj, ceste Novo mesto—Uršna sela—Semič—Črnomelj—Griboje, ceste Novo mesto—Straža—Soteska, ceste Črnomelj—Gradac—Metlika—Božakovo, ceste Črnomelj—Tanča gora—Vinca, ceste Črnomelj—Tribuče in ceste Črnomelj—Dobliče; vzdolž železnice Ljubljana—Metlika na obeh straneh razdela med postajama Višnja gora—Mirna peč, po naredbi z dne 8. maja 1. 1942. se mora na teh zemljiških pasovih ob cestah in železnicah posekati morebitno gozdno rastlinje do tal in popolnoma v globino 150 metrov, tako da je mogoča popolna preglednost. Za posek gornje navedenih pasov veljajo nespremenjene določbe, za kršitelje določb pa kazni, iz naredbe z dne 8. maja 1942-XX.

* Cene zgodnjemu krompirju. V toplejših italijanskih krajih bodo v kratkem začeli izkopavati zgodnji krompir in ga začeli izvažati v druge pokrajine. Korporacijsko ministrstvo je določilo za ta krompir posebne cene, in sicer: Meterski stot odličnega krompirja, ki je zdrav in sposoben za prevoz, bo veljal v skladišču za pridelovalca 150 lir. Nekoliko slabši krompir se bo pa smel prodajati po največ 135 lir za meterski stot. Prevozne stroške bo moral k tej osnovni ceni priložiti tisti, ki bo krompir naročil. Navedene cene stopijo v veljavo 15. junija.

* Župnik Jožef Eppich umri. Na Telovo so v Stari cerkvi pokopali tamošnjega župnika in duhovnega svetnika g. Jožeta Eppicha. Rajniki je bil kočevski rojak. Pred 45 leti je bil v ljubljanskem bogoslovju posvečen v mašnika. Nekaj časa je služboval kot kaplan v Dobrnicu in Kočevju, potem pa je prišel v svojo rojstno župnijo, kjer je ostal kot župnik do svoje smrti. Blag mu spomin!

* Smrt blage žene. V Ljubljani je umrla ugledna Ljubljančanka ga. Marija Černetova, posestnica in trgovka na Hradskega cesti. Učakala je nekaj nad 60 let. Mnogi znanci in prijatelji obžalujejo smrt te zgleadne slovenske žene, ki jo je odlikoval lep značaj. Blag ji spomin, njenim svojcem sočalje!

* Nova župnija. Novo samostansko župnijo je v Zgornji šiški ustanovil škofski ordinariat in jo je Visoki komisariat že odobril. Nova župnija obsega Toško čelo, Čeplje, Glinice, Dolnice, Podutik, Kamno gorico, Peržan, Trato, Zapuže, Košez, Zgornjo šiško, Dravljje in Poljane z okolici. Za območje nove župnije bo matične knjige vodil župni urad v Zgornji šiški.

* Košnja je v teku. V naših krajih je navada, da po Telovni začno misliti naši gospodarji na košnjo. Tudi strokovnjaki pravijo, da je v maju in juniju pokošeno seno najhranilnejše, ker pozneje trava oleseni. Vreme za košnjo je prav odlično. Zal je, da je vreme že sušno in bi se gospodarji prav nič pritoževali, če bi jim dež zmočil posušeno seno, samo da bi tudi njive dobile nekaj mokre dobrote.

* Cerkljiško jezero usiha. Iz Cerkljice pišejo: Cerkljiško jezero je začelo te dni močno usihati. Prejšnja leta je usahnilo šele ob koncu junija ali v začetku julija. Lanski je pa bil izredni primer, da je usahnilo že v pozni jeseni. Da letos usiha tako zgodaj, je v veliki meri vzrok ta, da so struge očiščene in nove izkopane, zaradi česa se voda laže in hitreje odteka v požiralnike.

Trieste — Gorizia

Imeli so ga za mrtvega a je ležal v bolnišnici. Pred mesecem dni je časopisje objavilo, da je v reki Isonzu pri Gorizii utonil neki mož. Njegovo truplo so potegnili iz vode, prepoznati pa ga niso mogli. Dober teden po pokopu se je na policiji oglasila neka mati s hčerko in zatrjevala, da utegne biti neznan utopljenec njen mož, ki je izginil od doma in se ni več vrnil. Ko so ji pokazali sliko ponesrečenca, sta obe izjavili, da je to Franc Suligoj iz Fiumeja, njun pogrešani mož, odnosno oče. Ko so pa na policiji pogledali tudi v kartoteko prstnih odtiskov, so dobili odtiske na ime Franc Suligoj, kajti ta mož je imel nekajkrat opravka s policijo zaradi navadnih prestopkov. Toda prstni odtiski se niso skladali. Jasno je bilo, da utopljenec ni bil Suligoj. Res je policija kmalu iztaknila, da je bil Suligoj tedaj v bolnišnici. V Gorizii se je bil malo pobil, potem pa se je zatekel v bolnišnico, ne da bi bil domače o tem obvestil.

Iz Spodnje Štajerske

Nov ravnatelj mariborske bolnišnice. Za ravnatelja mariborske bolnišnice je bil imenovan dr. Ernst Bouvier. Novi ravnatelj se je rodil 1. 1889 v Marenbergu. Gimnazijo in vseučilišče je študiral v Gradcu.

Zlato poroko sta praznovala viničar Andrej Trampuž in Jožefina, rojena Doršnikova. Trampuž je doma iz Armovža, žena pa iz Lučan. Stara sta oba 74 let in že dolgo oskrbujeta vinograde drja. Schmiderja v Tresternici.

Poroka. Pred nekaj dnevi sta se v Soštanju poročila trgovec z lesom in kurivom g. Robert Brinar in ga. Pavla Lichteneggerjeva, vdova po oskrbniku veleposestva Kerestince na Hrvatskem, po rodu iz Haukejeve družine v Soštanju.

Delovno taborišče v Zalcu. Pred tedni so v okolici Zalca uredili delovno taborišče za mladino. Mladičji v taborišču pomagajo pri kmetijskem delu.

Smrt znanega celjskega ključavničarskega obrtnika. Pred dnevi je umrl znan celjski ključavničarski obrtnik g. Bratomil Rebek. Bodi mu ohranjen lep spomin! Svojem sočalje!

Smrtna nesreča otroka. Te dni se je pripetela v gozdu pri Mozirju smrtna nesreča. Neki kmet je podiral drevesa. Eno drevo je padlo na štiri-letnega sosedovega sinčka Štefana Presečnika. Nesrečnega otroka so prepeljali k zdravniku v Braslovče, kjer je izdihnil. Krivda ne zadene nikogar. Bil je golo naključje, da je skočil deček iz grma pod padajoče drevo.

Žrtev nesreče. Pred dnevi se je v Trbovljah smrtno ponesrečil Herman Kolbezen, edini sin gospe Hermine Kolbezne.

Iz Gorenjske

Novi komisar v Moravčah. Moravska občina je dobila nedavno novega komisarja v osebi posestnika in kolarskega mojstra Janeza Fugeja, po rodu iz Koroškega, prebiva pa že del časa v Moravčah.

Smrtna nesreča. V Karavanškem predoru je bil zaposlen zidarski vodja Josip Siedler iz Beljaka. Pa ga je zgrabila derežina in ga podrla. Prepeljali so ga v bolnišnico na Jesenicah, kjer je izdihnil.

V Krki je utonil. 13letni edinec posestnika Sturma iz Velikega Mraševa na Krškem polju se je šel kopat v Krko. Ker ni znal plavati, so ga zagnili valovi in je utonil. Fantič je pripadal združenju kočevske mladine.

Iz Hrvatske

Italijanščina v nemških šolah na Hrvatskem. Vodstvo nemške narodnostne skupine na Hrvatskem je sklenilo, naj se v vseh nemških srednjih šolah razen na nemškem učiteljski v Osijeku takoj uvede namesto francoskega jezika.

Delovna obveznost na Hrvatskem je uvedena za vse moške med 18. in 60. letom. Izvzete so samo osebe, ki opravljajo javno službo.

Taborjenje ustaške mladine na Bolgarskem. V Bolgarijo odpotuje 50 članov ustaške mladine na taborjenje. Ko se vrnejo dečki, bodo šla v tabor tudi dekleta.

Hrvatski ujetniki se vračajo. Te dni se je vrnilo v domovino 2000 Hrvatov, ki so bili v Nemčiji kot bivši jugoslovanski vojni ujetniki.

Iz Srbije

Dr. Pantić o jugoslovanskih židih. Bivši jugoslovanski minister za telesno vzgojo in bivši generalni konzul v Düsseldorfu dr. Pantić je v razgovoru z novinarji izjavil, da je bila več kakor polovica jugoslovenskega narodnega premoženja v rokah 75.000 židov. 150 milijard dinarjev je znašal židovski kapital v bivši Jugoslaviji. Pantić je rekel, da so bila prej vsem židovskim in mednarodnim pustolovcem odprta vrata, da so na lahek način obogateli. Ta dejstva naj bodo Srbom grenka izkušnja, da v bodočnosti ne bodo zagrešili podobnih napak.

V beograjski srednjih šolah se uče vrtnarstva. Beograjska mestna občina je vsem srednjim šolam v mestu dodelila kose zemlje, da jih bodo dijaki obdelovali in se pri tem seznanili s kmetovanjem in vrtnarjenjem. Vse pridelke s teh vrtov bodo porabili za prehrano siromašnih dijakov.

V Beogradu je bil velik mladinski koncert pod vodstvom učitelja in pevovodje Slovenca Albina Fakina. Na koncertu so nastopili tudi Slovenci, ki pridno sodelujejo pri glasbenih prireditvah.

Obletnica smederevske nesreče. Srbski list »Obnova« od 6. t. m. objavlja članek ob priliki obletnice eksplozije, ko je bil porušen velik del mesta Smedereva. Razpravljajoč o naporih okoli obnove mesta končuje članek: »Danes se Smederevo in z njim vse narod spominjata v molitvi žrtev smederevske nesreče. Topli vzdihli tisočih užaloščenih src se v spokorniški molitvi dvigajo h Gospodu, da kot gospodar in upravljaec naše usode usliši skesan glas svojega naroda.«

PO SVETU

Strupeni pajki in Indijanci so jih pregnali

Lani je postavila neka petrolejska družba v severni Venezueli vrtni stolp in čez nekaj mesecev je prispelo iz San Carlosa 20 delavcev, da bi črpali iz zemlje sirovi petrolej. Družba jim je bila objubila 25 odstotkov čistega dobička. Samo pod tem pogojem so bili pripravljene delati v tem gnezdu malarije v pragozdu. Ko so prispeli na kraj svojega dela, so pa doživeli usoden sprejem. Štiri delavce, ki so bili z 20 tovariši postavili vrtni stolp, so nekaj dni prej umorili Indijanci. Priplazili so se bili v njihovo bližino in jih začeli obstreljevati s strupenimi puščicami. Čez nekaj ur so bili nesrečni delavci že mrtvi. Proti indijanskemu strupu ni bilo zdravila.

Strašno nevarnost je pomenil za delavce tudi neki pajek, rdeče barve. Kogar je ugriznil ta pajek, je bil izgubljen. Moral je umreti za lakoto. Kakor hitro namreč pride strup tega pajka človeku v kri, ne more več jesti. Če pa že kaj poje, vse spet izbljuva. Noben zdravnik še ni mogel rešiti človeka, ki ga je ugriznil ta strupeni pajek.

Ko so začeli delavci delati, se je pojavilo tam mnogo rdečih pajkov. Šest delavcev so ugriznili in nesrečneži so v silnih mukah za lakote pomrli. Njihovi tovariši so hoteli strupene pajke pokončati. Pobili so jih mnogo, toda vseh vseh ne. Strupeni pajki, malarija in bojeviti Indijanci so preprečili črpanje sirovega petroleja. Delavci v takih razmerah niso hoteli več delati. Letos v marcu so bila dela ustavljena.

× Svedska je dežela strahov. V Švedski je vse polno gradov, izmed katerih vsak ima svojega straha. Nekdo piše v švedskem časopisu o teh strahovih in računa, da jih je kakih 4000. Nekako polovica se jih pojavlja po hišah in gradovih švedskih plemičev. V vsakem izmed teh številnih švedskih gradov nastopa čisto drugačna prikazen. Kraljevi grad obiskuje neka skrivnostna bela ženska. Drugih 2000 strahov, odnosno prikazni pa ne zahaja v plemiške vrste. Ti se zadovoljujejo z bobnanjem po šipah na oknih raznih hotelov ali kje zunaj na pristavah, torej po kmečkih hišah.

× Klepetajoča cvetlica. V Južni Ameriki rase cvetlica, ki ji tamkajšnji domačini pravijo klepetulja, ker se nepretrgano oglašuje z nekim čudnim, človeškemu podobnim glasom. Te glasove povzročajo listi, ki ob vsakem vetru udarjajo drug ob drugega. Zadostuje rahla sapica, in že začne ta cvetlica klepetati.

× Aligator je krotka žival. Večina ljudi ne zna razlikovati aligatorja od krokodila, ker sta si zelo podobna. Edina vidna razlika je v obliki gobca. Krokodilov gobec je daljši in bolj koničast, aligatorjev pa krajši. Po krivici aligatorju očitajo, da napada ljudi. Naravoslovci so ugotovili, da ni bilo še nobenega primera, da bi aligator napadel ali celo raztrgal človeka. V takih primerih gre vedno za krokodila.

× Sanje so mu pokazale zaklad. Kmetovalcu Johannesu Petersonu, ki ima svoje posestvo v bližini mesta Holvecka na Norveškem, se je sanjalo, da je nekje na svojem posestvu kopal jamo in našel v zemlji zlat zaklad. Naslednje jutro se je mož takoj napotil na kraj, kjer je v sanjah videl tisti zaklad, in se hotel prepričati, ali sanje res kaj pomenijo. Kmet sicer ni našel v zemlji zlatega zaklada, pač pa debele plasti zemlje, ki jo uporabljajo za izdelovanje slovitihi kočanjaških majolik. Peterson je baje že drago prodal tisti kos svojega sveta lastniku neke velike kočanjaške tvornice porcelana.

Čiščenje vzhodnega dela Srbije od partizanov. Beograjska »Obnova« piše o borbah, ki se vodijo z ostanki komunistov v Srbiji. Povsod, kjer so se še zadrževali partizanski oddelki, je v teku oflona akcija. Ozemlje okoli Toplice, Velike Planje, Knjaževca in Soko Banje bo kmalu očiščeno.

Belje izročeno nadvojvodi Albrehtu. Od bivše Jugoslavije razlaščno veleposestvo Belje je madžarska vlada spet izročila v habsburške roke in sicer nadvojvodi Albrehtu. Na delu tega posestva hočejo ustanoviti narodni park z redkimi evropskimi rastlinami in manj razširjenimi živalmi.

Vaške gostilne bodo zaprli. Ministrski svet je izdal uredbu, ki odreja zaporo vseh gostiln po vaseh v Srbiji. Izvzeti so tujskoprometni kraji. Ob državnih in banovinskih cestah bodo smele ostati gostilne, ki so potrebne za prenočevanje potnikov.

× Čedalje več milijonskih mest je na svetu. Leta 1907, torej pred 35 leti, je bilo na svetu samo 14 takšnih mest, ki so imela po milijon prebivalcev. Danes pa jih je že 38. Med vsemi ima največ ljudi New York. Računajo, da ima s predmestji vred celih 11 milijonov duš. Na drugem mestu je po številu prebivalstva London, ki ima 8 in pol milijona ljudi. Za tema prvina dvema vele mestoma na svetu sledi po vrsti: Tokio, Berlin, Pariz, Moskva, Chicago, Šanghaj, Petrograd, Osaka, Buenos Aires in Filadelfija, ki imajo vsa več ko po dva milijona prebivalcev. Pod dva milijona ljudi pa imajo Hamburg, Rim, Milan, Melbourne, Kairo in Capetown na južnem koncu Afrike. Iz seznama milijonskih mest je izginil Carigrad, medtem ko se že precej bližajo milijonskim mestom Koto, Nagasaki, Tientsin, Detroit, Los Angeles in Rio de Janeiro.

× Pet stoletnikov v eni sami občini. V občini Jelovcu pri Ogrskem Gradišču je letos pet moč doseglo stoletnico. Občina šteje 2000 prebivalcev in je med njimi dolga vrsta moških in žena, ki štejejo več kakor 90 let.

× Požar so ustavili brzi vlak. Iz Sofije poročajo, da se je brzi vlak na progi Sofija—Varna moral te dni ustaviti pri postaji Singalu, ker je velkanska množina požev prekrila progo. Potrebno je bilo delo petih ur, da so železničarji očistili progo.

× Trije otroci so zgoreli. V Buchhorstu pri Lauenburgu v Nemčiji so se trije otroci spravili v samotno kolibo in se v njej igrali. Po nesreči so imeli vžigalice s seboj in so si zakurili. Koliba se je kmalu vžigala in so z njo vred zgoreli vsi trije otroci. Šele ko je ogenj ponehal, so našli reševalci zoglenela trupelca med tramovjem.

× Povođnji na Bolgarskem. Medtem ko imamo v Srednji Evropi sušno vreme, je v Bolgariji zadnji čas pogosto deževalo. Zlasti je narasla reka Lom v severni Bolgariji. Pri mestih Lomu in Ferdinandovem je reka Lom prestopila bregove. Samo v Lomu je poplavljen 800 hiš med katerimi se jih je 50 porušilo. Poplavljen je 280 ha obdelane zemlje. Človeških žrtev ni bilo. Železniška zveza z Lomom je prekinjena. Pri Ferdinandovem je prestopila bregove reka Ogosta in prav tako zalila mesto. Tudi tu se je porušilo nad 50 hiš. Poplavljen je mnogo obdelane zemlje. Kraj Berkovica v bližini Ferdinandova je zaradi porušene proge odrezan od sveta in trpi pomanjkanje. Posebno hudo je prizadeta vas Hajredin. Hudoourni voda je odnesla železniški most pri Brčinovceh.

× 38 milijonskih mest. Leta 1907. je bilo na vsem svetu samo 14 mest, katerih prebivalstvo je presegle milijon. Danes se je njih število povzpelo že na 38. Najbolj obljudeno vele mesto je New York, ki brez predmestij šteje že 11 milijonov prebivalcev. Na drugem mestu je London, z 8 in pol milijona. Sledijo po vrsti Tokio, Berlin, Pariz, Moskva, Chicago, Šanghaj, Petrograd, Osaka, Buenos Aires in Filadelfija. Vsa ta vele mesta imajo nad dva milijona ljudi. Pod to mejo so: Hamburg, Rim, Milano, Melbourne, Kairo in Kapstadt. Iz spiska milijonskih mest je izbrisan Carigrad, ki je mnogo izgubil, odkar je Ankara postala turško glavno mesto. Zato pa so dosegla milijonsko višino mesta: Kioto, Nagasaki, Tientsin, Detroit, Los Angeles in Rio de Janeiro.

× Ponesrečen poskus poleta z balonom v višave. Nedavno je skušal ameriški fotograf Mingalone iz Minnesote na prav poseben način poleleti v zračne višave. Dal si je zgraditi 27 balončkov in jih zvezati skupaj v en sam balon. Vse vrvi so bile privezane približno tako kakor pri kakšnem padalu. Ko je bil ta balon pripravljen, se je mož privezal z vrvmi in pasovi nanj, vzela s seboj fotografski aparat in ukazal svojim pomagačem, naj počasi razvezujejo vrvi, s katerimi je bil privezan k tlu. Njegov polet v zračne višave se je dobro začel. Ko pa je Mingaloniev balon prispel do precejšnje višine, ga je nenadno zgrabil močan zračni tok. Balon je začelo tako silno premetavati po zraku, da se je vrv, s katero je bil balon še zmerom privezan k tlu, pretrgala in Mingalone se je začel hitro dvigati čedalje više in više, dokler ni nazadnje izgubil zaskrbljenim gledalcem izpred oči. Dolgo časa ni bilo nobenega svedu za njim in že so bili prepričani, da je kje treščil na tla in se ubil. Naposled pa je le prinesel neki pastir veselo novico, da je našel nesrečnega letalca, kako je visel z nekega borovca, in ga rešil neprijetnih vezl.

× Limonade si zajmeš kar v potoku. V bližini meje med Argentino in Čilem izvira na ozemlju, kjer je precej naravnih toplih vrelcev, čuden potok, katerega voda ima limonadi podoben okus in so mu zato tudi dali ime Rio Agrio (Limonaska reka.) Tamkajšnji domačini res zelo radi pijejo to naravno limonado. Seveda pa ta voda nima svojega okusa po kakšnih limonah, temveč le po nekaterih rudninskih snoveh, ki se jih nasrka pred svojimi izviri. Voda pa ni samo različna naravna pijača, temveč tudi zdravilna.

SMEŠNICE

Ognjevit muzikant

Napravil vljuden je poklon pred gosti Lajoš Baraton, goslač, ki para ni imel, če duh njegov se je razvnel,

Pritisnil lok je na glasbilo, v razmah umetniški sklonilo njegovo se je koj telo, da laže zalgral nam bo.

Ze žar prihaja: cigu migu, pa malo tudi migu cigu v ušesa nam je zabrnelo, dnhove v nemati začelo.

Ta igra ni le ognja žar, postaja silen že vihar. Je vražji Lajoš Baraton, kedar mu lok dobi zagon.

Prezlaba je beseda žar, zadostna tudi ni vihar, njegova igra je orkan, tornado je drveč čez plan.

A zdajci Lajoš je nehal, saj gosli v ognju je prekal. Napravil vljuden je poklon pred gosti Lajoš Baraton...

GLUH JE

Brankec: »Moj ded ne razume šal.«
Zorica: »Ali je tako siten?«
Brankec: »Ne, ampak gluhi!«

SURLJIVO

Oče: »Danica, kdo pa je sedel na sveže prepleškani klopi na vrtu?«
Danica: »Branko in jaz!«
Oče: »Saj sta si morala pokvariti obleko!«
Danica: »Jaz ne, samo on!«

TAKO JE PAMETNEJŠE

Vodja pisarne (novemu knjigovodji): »Upam, da ne spadate med tiste, ki vstanejo takoj, ko začne ura biti dvanajst, ne da bi sklenili začeto pismo.«

Knjigovodja: »O ne, malo pred dvanajsto novega dela sploh ne začnem!«

OBLEČENA V PRVI OBROK

Protazij in Gervazij se zabavata s tem, da opazujeta ženski svet.

»Čudovito je to,« pripoveduje Protazij, »da se dandanes celo strojejske morejo tako elegantno oblačiti!«

»Zakaj? Saj plačujejo svoje obleke na obroke!«
»A tako. Poglej, poglej onole žensko. Ta ima samo prvi obrok na sebi...«

STRAH PRED ŽENO

Jakob Copata je po nesreči padel v vodo. Ker ni znal plavati, so ga koj zagrnili valovi. Še z zadnjo silo je vzdignil glavo iz vode in zaklical nekemu znancu na obrežju: »Reci moji ženi, da me ne bo h kosilu, da se ne bo po nepotrebnem razburjala...«

PAMETNEJŠI POPUSTI

Prvi gost: »Ali naj popijem še eno četrtinko vina? Grlo pravi da, pamet pa ne.«

Drugi gost: »Pamet je pametnejša.«

Prvi gost: »Če je tako, si ga pa privoščim še eno četrtinko, kajti pametnejši zmerom popusti.«

RAZDRTA POROKA

A: »Skoda, da se je tvoja zaroka razdrila prijatelj!«

B: »No, bom že kako prebolel ta udarec. Nesramno je bil pa to, da mi je vrnila demantni-prstan s pripombo: »Previdno, steklo!«

SREČA

V šoli so pisali nalogo z naslovom: »Kaj je sreča?«

Učenec Boštjanček je začel svojo nalogo takole: »Nekoč so nekega moža ubili roparji, da bi mu vzeli denar. Mož pa ni imel s seboj denarja, ker ga je pozabil v pisarni. To se imenuje sreča...«

MED OTROCI

Mimica (gleda razšvedran avto): »Zakaj ima ta avto kolesa tako na »o«?«

Jankec: »Najbrž so premladega učili voziti...«

Slepci in miloščina
Vzhodna zgodba

Nasredin Hodža, znameniti turški šaljivec, je nekoč, ko je odhajal iz mošeje, naletel na tri slepce, ki so ga s pohlevnim glasom prosili miloščine. Ogleдал si je prosilce in vljudno rekel:

»Na, vzemi ta denar in ga pošteno razdeli med vse tri.«

Ni dal nobenemu ničesar.

Slepci, prepričani, da je eden izmed njih dobil denar, so se vsi prijazno zahvalili darovalcu in mu želeli Alahovega blagoslova.

»Hitro si razdelimo,« so rekli, ko je Nasredin Hodža odšel. »Ti, Husein,« je rekel eden izmed slepcev, »razdeli, ker imaš denar.«

Husein je nejevoljno odgovoril:

»Jaz nisem ničesar dobil. Meni ni dal denarja.«

»Seveda si dobil,« je zavpil drugi slepec. »Videl sem, kako ti je stisnil denar.«

»Pajti sin,« je zakričal zdaj Husein. Ti si dobil denar. Okradel bi naju rad.«

Tretji slepec se je zadril ves divji:

»Potepina!... Hinavca! To delata samo zato, da bi sama obdržala denar. Ali opazoval sem vašu in dobro videl.«

Obadva slepca sta se še bolj razjezila. Vsi trije so se začeli psovati in zmerjati. Skočili so drug v drugega in se suvali. Najbrž bi se bili do smrti pobili, ako bi se ne bil nenadno pojavil Nasredin Hodža in rekel:

»Drugokrat, slepi bratci, odprite svoje oči take, da boste videli in da ne boste drug drugega obdolževali. Saj vendar nobeden ni dobil denarja...«

Osramočeni s tem trpkim poukom so se navidezni slepci porazgubili.